

магазинах почали з'являтися спеціалізовані відділи і секції з продажу фірмової продукції. Таким чином, на початку 80-х років були створені всі організаційні та економічні передумови для створення фірмової торговельної мережі промислових міністерств і відомств, для вирішення завдань, поставлених в результаті вивчення і формування попиту покупців.

Що стосується новітнього етапу, і насамперед другої половини двадцятого й початку нинішнього століття, то простежується розвиток фірмової торгівлі у самих різних галузевих її формах. Організаційна структура фірмової торгівлі змінюється і ускладнюється внаслідок інтеграційних процесів, що відбуваються у промисловості і торгівлі. Процес роздержавлення і приватизації, що супроводжують розвиток ринкових відносин, стимулюють розвиток торговельно-промислових асоціацій, комплексів, фірм і підприємств торгівлі різних форм власності.

З метою розвитку фірмової торгівлі Міністерство економіки України затвердило 18 січня 2001 року наказ №12 «Рекомендації щодо організації роботи фірмового магазину». Через мережу фірмових магазинів виробники мають можливість проводити ефективну асортиментну політику, маючи постійний зворотний зв'язок зі споживачами, активно рекламувати свою продукцію у регіоні, мати гарантований збут певних обсягів товарів. Покупці одержують високий рівень завдяки гарантованій якості товарів, більш низьким роздрібним цінам, наявності додаткової інформації щодо споживчих властивостей товарів. Таким чином, фірмова торгівля сприяє розвитку виробництва товарів і поліпшенню обслуговування покупців.

Список літератури

1. Каневский Е.М. Фирменные магазины. – М.: Знание, 1978. – 64 с.

А.С. Кліщ, асп. (*ХДУХТ, Харків*)

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ У ТОРГІВЛІ

Для підприємств, які функціонують в умовах ринкової економіки, фінансовий стан є віддзеркаленням ефективності їх діяльності. Особливо важливо підтримувати належний рівень фінансового стану підприємствам тих галузей, що відіграють значну роль в економічному житті країни. Підприємства торгівлі забезпечують насичення споживчого ринку необхідними товарами, шляхом доведення їх від виробника до споживача. При цьому на малі підприємства в торгівлі припадає більше 95% від загальної кількості підприємств торгівлі. Підкреслюючи вагомість малого бізнесу в торгівлі, слід зазначити, що серед усіх видів економічної діяльності суб'єктів малого підприємництва за період 2007-2009 рр. в Україні у торгівлі працювало більше 51% зайнятих працівників, частка обсягу реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) за вказаний період серед усіх видів економічної діяльності складала більш ніж 62%. Такі дані переконують, що від ефективності діяльності малих підприємств торгівлі істотно залежать добробут значної кількості працівників, розмір різних фіскальних відрахувань та результативність діяльності галузі у цілому. Тому запорукою вдалого виконання названих завдань є підтримання достатнього рівня фінансового стану.

Об'єктом нашого дослідження був фінансовий стан малих підприємств України основним видом економічної діяльності яких є торгівля, а інформаційну базу склали статистичні дані зведеного балансу та фінансових результатів діяльності малих підприємств торгівлі за 2007-2009 рр. [1].

У цілому фінансовий стан малих підприємств безпосередньо визначається загальним станом економіки України. Фінансова криза, що почалася в Україні у другому півріччі 2008 року безпосередньо негативно позначилася на результатах діяльності малих підприємств у торгівлі, що засвідчило погіршення майже усіх показників оцінки фінансового стану.

Показники ліквідності скоротилися у цілому по малих підприємствах торгівлі та у розрізі підвидів, за виключенням малих підприємств роздрібною торгівлі у 2009 р, де спостерігалася їх зростання. Загалом ця ситуація була викликана переважно скороченням обсягу надходжень коштів на малі підприємства торгівлі у 2008 році, що негативно позначилося на найбільш ліквідних елементах оборотних активів, які займають ліву частку у структурі активів підприємств торгівлі.

Показники фінансової стійкості також засвідчили негативні тенденції. Так, коефіцієнт автономії за досліджуваній період скоротився у цілому та за всіма підвидами торгівлі, що свідчить про збільшення ваги позикових коштів на малих підприємствах торгівлі. Такий стан справ підтверджує коефіцієнт фінансування, значення якого збільшилося на усіх малих підприємствах торгівлі. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами знижувався, окрім малих підприємств роздрібною торгівлі, де він у 2009 р. зріс. Найгірший стан за цим показником спостерігався на малих підприємствах, що здійснюють торгівлю автомобілями та мотоциклами, де цей показник набув від'ємного значення. Ті ж тенденції спостерігалися й у випадку з коефіцієнтом маневреності власного капіталу, що є негативним у діяльності малих підприємств торгівлі. Результати розрахунку трикомпонентного показника фінансової стійкості засвідчили, що на малих підприємствах роздрібною торгівлі у цілому за досліджуваній період спостерігався кризовий фінансовий стан, а на інших підприємствах торгівлі у 2007 р. зафіксований нестійкий фінансовий стан, який з початком фінансової кризи у 2008 р. перейшов до кризового.

Значення показників ділової активності також свідчать про негативні тенденції у галузі на малих підприємствах: показники оборотності протягом досліджуваного періоду скорочувалися, а показники

тривалості обороту відповідно зростали, що безпосередньо пов'язано із впливом фінансової кризи, яка суттєво позначилася на розмірах доходів від реалізації товарів і послуг малих підприємств та вчасності розрахунків із контрагентами.

Збиткова діяльність малих підприємств торгівлі протягом досліджуваного періоду відбилася на від'ємних значеннях усіх показників рентабельності, що свідчить про неефективність господарської діяльності малих підприємств у торгівлі і закономірно відображає вплив усіх негативних процесів, які було розглянуто вище.

Отже, як засвідчили результати нашого дослідження, фінансовий стан малих підприємств торгівлі у 2007-2009 рр. є незадовільним, який суттєво знизився через вплив фінансової кризи. Це вимагає від керівництва малих підприємств розробки та впровадження дієвих заходів із покращення фінансового стану у період стабілізації економіки України.

Список літератури

1. Діяльність суб'єктів малого підприємництва 2009 [Текст] : стат. зб. / За ред. І. М. Жук ; Держ. ком. стат. України. – К. : Держаналітінформ, 2010. – 185 с.

В.О. Козуб, ст. викл. (ХДУХТ, Харків)

МОНІТОРИНГ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Ринкові перетворення у сегменті роздрібною торгівлі відбуваються на фоні кризових явищ, що ускладнює економічні відносини між суб'єктами господарювання та доводить необхідність підвищення рівня інформаційного забезпечення управлінських рішень різного рівня. В цьому сенсі моніторинг фінансових результатів розглядається як один із засобів управління діяльністю окремого торговельного підприємства. Інтегруючи у собі елементи обліку, економічного аналізу, організації інформаційних потоків, моніторингу сприяє виявленню проблем та забезпечує достовірність та обґрунтованість рішень щодо подальшого розвитку підприємства торгівлі.

Відзначимо, що якість моніторингу залежить від широти його проведення. Висновки за результатами моніторингу фінансових результатів торговельного підприємства набувають більшої достовірності та ґрунтовності за відстеження змін результатів діяльності окремого господарюючого суб'єкта на фоні тенденцій змін фінансових результатів підприємств торгівлі на регіональному та галузевому рівнях. З огляду на зазначене, одним з напрямів дослідження, що здійснено в межах розробки питання щодо організації моніторингу фінансових результатів на підприємствах роздрібною торгівлі, є моніторинг фінансових результатів підприємств торгівлі загалом та підприємств роздрібною торгівлі зокрема.

За результатами дослідження стану та динаміки фінансових результатів по підприємствах роздрібною торгівлі за 2005-2010 рр. визначено наступне. В період 2005-2007 рр. фінансовий результат від звичайної діяльності підприємств роздрібною торгівлі був позитивним, хоча й знижувався з року в рік. Так, за даними Державного комітету статистики України у 2005 р. загальний фінансовий результат по підприємствах роздрібною торгівлі становив 528,7 млн грн, у 2007 р. – 211,1 млн грн. З 2008 р. і дотепер діяльність підприємств роздрібною торгівлі є загалом збитковою. Проте, слід відмітити, що величина від'ємного фінансового результату має тенденцію до зниження, що є позитивним у розвитку підприємств даного виду економічної діяльності. За даними 2008 р. фінансовий результат по підприємствах роздрібною торгівлі становив (-4345,5) млн грн. У 2010 р. даний показник знизився у 30 разів та склав (-144,9) млн грн. Коливання абсолютних величин фінансового результату у сегменті підприємств роздрібною торгівлі України відбувається за стійкого збільшення питомої ваги збиткових підприємств. Відзначимо, що зміни у співвідношенні прибуткових та збиткових підприємств роздрібною торгівлі відповідають тенденціям по торгівлі загалом, проте в абсолютному вимірі є більш суттєві. Так, якщо за 2005-2010 рр. питома вага збиткових підприємств у цілому по підприємствах торгівлі збільшилася з 32,1% у 2005 р. до 33,2% у 2010 р., то по підприємствах роздрібною торгівлі – з 26,9% до 32,9% відповідно по періодах часу.

На додаток до абсолютних показників, що відображають фінансові результати діяльності, є доцільним дослідження відносних показників, а саме показників рентабельності діяльності та рентабельності активів.

За результатами розрахунків визначено, що протягом 2005-2007 рр. показник рентабельності діяльності по підприємствах торгівлі, хоча й незначно, проте мав тенденцію до зростання, а саме – збільшився з 1,30% у 2005 р. до 1,44% у 2007 р. На фоні такої позитивної динаміки по підприємствах роздрібною торгівлі навпаки спостерігається стійке зниження показника рентабельності діяльності (з 0,91% у 2005 р. до 0,21% у 2007 р.). У період 2008-2009 рр. рентабельність діяльності є від'ємною як по підприємствах торгівлі загалом, так по підприємствах роздрібною торгівлі зокрема. Проте, по підприємствах роздрібною торгівлі рівень збитковості діяльності був вищим (-3,24% проти -1,97% у 2008 р. та -1,0% проти -0,7% у 2009 р. відповідно по підприємствах роздрібною торгівлі та підприємствах торгівлі відповідно).

Подібна ситуація щодо співвідношення показників за абсолютною величиною та характером їх динаміки спостерігається і за показником рентабельності активів. За незмінності даного показника по підприємствах